

DE SCHILDER KURT PEISER

DOOR SIEGFRIED E. VAN PRAAG

KUNSTGESCHIEDENIS is een wonderlijk schommelspel, een hoog en dan weer een laag van bepaalde zielsgroepen: romantici; zelfbeschouwers; artiesten die zich verlustigen in de vormelijke schoonheid der aristocratie; anderen die aangetrokken zijn tot de robuustheid en wildheid van het volk. Is de kunstgeschiedenis dan eentonig? Neen, want ze is „geschiedenis”: bij ieder nieuw omhoogkomen van eenzelfde zielsgroep, een „famille d'esprit”, zorgt de geschiedenis tòch voor een nieuwe belichting, zoodat iedere kunstuiting tegelijkertijd een terugkeer en een eenig en nooit-keerend verschijnsel is. In mijn diepste wezen heb ik het land aan tijdsstijl, tenminste als ikzelf in dien tijd leef. De stijl wordt pas poëtisch wanneer hij het waas van het voorbije krijgt, me aan een levenswijze die voorbij is, herinnert. Misschien is er nog een andere reden voor. Nemen we b.v. den romantischen, den realistischen, den naturalistischen, den nieuwen zakelijkheidsstijl, of welken u maar wilt. In de periode dat hij de stijl des tijds was, was hij ook „mode”. Enkele groote kunstenaars moesten hem scheppen. Heel veel kleinen moesten eraan meedoen. Men denke aan de architectuur van tegenwoordig. Hoeveel teekenende aannemers en kleine architecten bouwen niet nuchtere rechthoekige huizen met kleine serie-raampjes die een zestig jaar geleden verticale huizen met balcon en tierlantijntjes zouden gemaakt hebben. Wat me hierin tegenstaat is dit, dat noch de lust tot overdreven eenvoud en streep-horizontalisme, noch de lust tot tierlantijntjes zoo sterk in hun ziel is, dat ze niet zoowel het één als het ander kunnen maken. Kunstenaars die niet „in hun tijd” zijn, zijn daarom vaak interessant, wijl bij hen het zielstype sterk en duidelijk is. In een scala van artistieke waarden zou ik hen die trouw zijn aan het eigen zielstype, die een eigen zielstype hebben, onmiddellijk achter de groote scheppers van het nieuwe zetten en verre vóór de kneedbare meedoeners aan het nieuwe, aan den stijl van hun tijd. Ik houd dus van romantici in niet-romantische perioden, van naturalisten in tijden van expressionisme. Zulk een „naturalist”, een eeuwig menschetype, is in dezen niet-naturalistischen tijd, de schilder en etsen Kurt Peiser uit Brussel. Ik had etsen van hem gezien die me aantrokken. Op een tentoonstelling in de Salle Kodak te Brussel, waar ik veel schilderijen zonder aparte ziel aanschouwde, die me altijd verdrietig maken (want er moet toch ook ontroering en scheppingslust aan ten grondslag liggen, 't zijn „Vaines émotions”, zooals Prudhomme van „Vaines tendresses” dichtte), zag ik plotseling